

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Faculty of Social Sciences, Charles University
Smetanovo nábř. 6, 110 01 Praha 1
Tel: +420 222 112 111

Posudek vedoucí na bakalářskou práci Terezy Krauzové: „Americká bezpečnostní politika vůči Pákistánu během války proti terorismu v letech 2001 - 2008.“ IMS FSV UK, LS 2011/2012.

Práce Terezy Krauzové se zabývá americko-pákistánskými vztahy v průběhu administrativy G. W. Bushe a soustřeďuje se především na kritickou analýzu americké podpory prezidenta Mušarafa, a to i přesto, že pákistánský prezident nedodržel slíbené závazky. Autorka se snaží identifikovat hlavní příčiny, které vedly Bushovu administrativu k udržování stanoveného kurzu politiky vůči Pákistánu i přes stále evidentnější problémy vzájemných vztahů. Práce poukazuje na několik důležitých dilemat: vzhledem k americkému angažmá v Afghánistánu byla spolupráce s Islámábádem klíčová, Washington tudíž v Pákistánu potřeboval alespoň zdánlivě spolehlivého partnera. Tím se stal kontroverzní Mušaraf, autoritářský prezident, který vládl především s podporou armády, která díky tomu požívala nemalých výhod. Autorka cituje zprávu Komise 11. září z července 2004, která označila „vládu prezidenta Mušarafa za největší naději pro stabilitu v Pákistánu a Afghánistánu“ a doporučila Spojeným státům „poskytovat podporu Islámábádu, dokud bude Pákistán odhodlán bojovat proti extremismu“ (s. 12). Mušarafa vláda byla tedy v očích Američanů vnímána jako jediný partner, který dokáže zaručit stabilitu v zemi (s. 13). USA se obávaly, že by v případě pádu Mušarafovy vlády došlo k chaosu a do čela země by se mohli postavit islamisté, kteří by nebyli ochotni s Washingtonem spolupracovat (s. 13) – tím by se značně zkomplikovaly americké operace v Afghánistánu. Podpora Mušarafovi však znamenala odložení demokratizace Pákistánu, která by podle autorky znamenala „nejlepší záruku stabilizace země a vymýcení terorismu z regionu“ (s. 16). Postoje odborníků na americkou politiku vůči Pákistánu se liší – podle některých se měly Spojené státy spíše soustředit na demokratizaci, neboť podpora Mušarafa v dlouhodobém horizontu jen posiluje postavení bezpečnostního aparátu (s. 17). Je ovšem otázkou k diskusi, jakým způsobem by bylo demokratizace dosaženo a jakým způsobem by tento proces ovlivnil krátkodobé a střednědobé americké zájmy v regionu.

V další části práce autorka poukazuje na Mušarofovu snahu zajistit si podporu Washingtonu (ve formě ekonomické i vojenské spolupráce), aniž by byl ale ochoten splnit všechny požadavky ze strany USA – autorka např. poukazuje na to, že Mušaraf v roce 2002 využil posílení moci islamistů jako záminky pro posílení své pozice, což byl z pohledu USA (a Evropy) v kontextu války proti terorismu legitimní krok. Autorka Mušarafovo balancování vysvětluje protiamerickými náladami v pákistánské společnosti a tlakem uvnitř Pákistánu na nezávislejší politiku. Autorka správně poukazuje na to, že Mušarafa spolupráce ve válce proti terorismu byla značně selektivní. Mušaraf se sice snažil formálně splnit požadavky Washingtonu, ale jen pokud jej protiteroristická kampaň neoslabila či pokud nepoškodila strategické zájmy Pákistánu – zejména v kontextu strategického soupeření s Indií, v jehož středu stojí spor o Kašmír a také o vliv v Afghánistánu. V tomto kontextu autorka uvádí např. pokračující podporu skupinám podkopávajícím vliv Indie v Kašmíru. Na druhou stranu ale autorka správně uvádí, že svůj podíl viny nese i Bushova administrativa, která se v první fázi

války plně soustředila na eliminaci Al Kajdy v Afghánistánu a nevěnovala pozornost dalším organizacím. Tím dala např. možnost Talibanu, aby se přesunul do Pákistánu, odkud poté podnikal přeshraniční útoky na základny americké armády v Aghánistánu. Jak autorka píše na s. 43, „spolupracoval-li Pákistán v otázce Al-Kajdy, tolerovaly USA pákistánský odlišný přístup ke kašmírským skupinám a následkem toho posílily i jeho sklon zacházet podobně i s Talibanem.“

V závěru však autorka velmi dobře identifikuje hlavní parametry americko-pákistánského vztahu v průběhu Bushovy administrativy: spolupráce vycházela z pragmatického přehodnocení vztahů po 11. září, kdy Bush spolupráci Pákistánu potřeboval ze strategických důvodů, zatímco Pákistán v nové situaci viděl příležitost, jak posílit své postavení v regionu prostřednictvím americké vojenské a ekonomické pomoci. Mušaraf se nabízel jako vhodný partner, kterému spolupráce s Washingtonem i přes komplikace vyhovovala, neboť mu umožnila aspoň krátkodobě posílit své postavení. Mušarafův autoritářský režim byl považován za „menší zlo než (jakým) by byla případná islamistická vláda vzešlá ze svobodných voleb“ (s. 46) či chaos. Autorka však dochází k závěru, že „z dlouhodobého hlediska se zvolená americká strategie neukázala být příliš efektivní, protože se bezpečnostní situace v regionu v průběhu osmi let Bushovy administrativy oproti roku 2001 nijak zásadně nezlepšila“ (s. 46). Hlavní příčinu nekritické podpory Pákistánu vidí v nadřazenosti války proti terorismu všem ostatním zahraničněpolitickým cílům (s. 49).

Vzájemné vztahy mezi Washingtonem a Islámábádem procházejí v současné době krizí - Pákistánu dochází trpělivost s americkými vojenskými operacemi v pohraničních regionech, USA naopak kritizují neochotu Pákistánu zajistit v pohraničí bezpečnost a omezily poskytování pomoci zejména s ohledem na pokračující podporu Talibanu (autorka zmiňuje propojení mezi Talibanem a pákistánskou tajnou službou ISI). Klíčovou roli nyní bude hrát Afghánistán a také Indie. Zdá se, že jedině posílení spolupráce mezi Indií a USA může přinutit Pákistán, aby ze strachu ze strategického obklíčení (Indie zvyšuje svůj vliv v Afghánistánu – s. 47) zaujal méně smířlivé stanovisko vůči Talibanu a začít také vyjednávat s Kábulem. Jen tak se může Pákistán vyvarovat realizaci své noční můry – obklíčení americko-indickou aliancí. Toto rozhodnutí je však jen na pákistánském vedení.

Autorka celkem úspěšně analyzuje komplexní situaci, do které vstupuje velké množství aktérů (teroristické skupiny, kmenová uskupení, apod.) a věnuje se nejdůležitějším aspektům bezpečnostní politiky USA vůči Pákistánu. Struktura práce by mohla být trochu přehlednější – např. kapitola o Talibanu (kapitola 8) mohla být spíše na začátku práce, vysvětlení rozdílů mezi pákistánským Talibanem a afghánským Talibanem by mohlo být jasnější, otázky Khanova výzkumného institutu, prodeje letounů F-16 lépe a otázka pohraničních oblastí lépe zakomponované do kontextu vývoje americké bezpečnostní politiky vůči Pákistánu.

Autorka si vybrala velmi relevantní literaturu – její práce je postavena na textech předních odborníků, kteří se Pákistánu dlouhodobě věnují a jsou považováni za znalce problematiky. Seznam literatury zahrnuje téměř 70 položek včetně poměrně dlouhého soupisu primárních zdrojů, s nimiž autorka pracovala. Lze ale vytknout, že práce možná až příliš spoléhá na dílo Ahmeda Rashida – ten je sice považován za předního experta na otázky Pákistánu a Afghánistánu, jeho tvrzení by však bylo vhodné konfrontovat se zjištěními jiných autorů.

Po jazykové stránce je práce na velmi dobré úrovni, jen na pár místech se objevují překlepy či chyby v interpunkci.

I přes výše zmíněné nedostatky se jedná o velmi zdařilou práci, která sleduje hlavní linie spolupráce mezi Washingtonem a Islámábádem a úspěšně identifikuje klíčové sporné

body. Práce splňuje požadavky kladené na bakalářské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení mezi výborně a velmi dobře.

V Praze 10. června 2012

Mgr. Jana Sehnálková